

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2624-23

meddelad i Stockholm den 11 mars 2024

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 29 mars 2023 i mål nr 6361-22

SAKEN

Föräldrapenning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. En förälder har under vissa förutsättningar rätt till föräldrapenning för vård av barn som är bosatta i Sverige. Bestämmelser om detta finns i socialförsäkringsbalken. Föräldrapenningen är dels bosättningsbaserad, dels arbetsbaserad. För att ha rätt till den bosättningsbaserade förmånen krävs att föräldern är bosatt i Sverige och för att ha rätt till den arbetsbaserade förmånen krävs att föräldern

arbetar här. En person anses bosatt i Sverige om vederbörande har sitt egentliga hemvist här i landet och med arbete i Sverige avses förvärvsarbete i verksamhet här i landet.

2. Utöver att föräldern ska vara bosatt respektive arbeta i Sverige gäller för den som behöver ha uppehållstillstånd eller arbetstillstånd att sådant tillstånd har beviljats innan några förmåner får lämnas. Om det finns synnerliga skäl får bosättningsbaserade förmåner dock lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats.
3. AA födde en son i Sverige den 14 september 2021. Hon var då bosatt i Sverige och arbetade här samt hade permanent uppehållstillstånd. AA ansökte om arbetsbaserad föräldrapenning för perioden 17 september 2021–15 mars 2022. Vid tiden för ansökan saknade pojken uppehållstillstånd och föräldrarna hade inte heller ansökt om sådant tillstånd för honom.
4. Försäkringskassan beslutade att AA inte kunde få föräldrapenning för perioden 17 september–21 oktober 2021 med motiveringen att sonen inte ansågs bosatt i Sverige. Först från och med den 22 oktober 2021, då ansökan om uppehållstillstånd lämnades in till Migrationsverket, ansågs pojken bosatt här.
5. AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm som upphävde det. Förvaltningsrätten ansåg att det fanns synnerliga skäl för att anse att pojken var bosatt i Sverige trots att han saknade uppehållstillstånd samt överlämnade målet till Försäkringskassan för prövning av om övriga förutsättningar för att bevilja AA föräldrapenning var uppfyllda.
6. Försäkringskassan överklagade till Kammarrätten i Stockholm som avslög överklagandet med i huvudsak samma motivering som förvaltningsrätten.

YRKANDEN M.M.

7. *Försäkringskassan* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden samt fastställa myndighetens beslut. För att ett barn som behöver uppehållstillstånd ska anses bosatt i Sverige måste enligt *Försäkringskassans* uppfattning föräldrarna anses bosatta här och ha ansökt om uppehållstillstånd för barnet.
8. AA anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

9. Frågan i målet är om en person som behöver uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige kan anses bosatt här i socialförsäkringsbalkens mening även om vederbörande saknar sådant tillstånd.

Rättslig reglering m.m.

10. Av 4 kap. 2 § socialförsäkringsbalken framgår att det finns bosättningsbaserade och arbetsbaserade förmåner och av 5 kap. 9 § 1 och 6 kap. 6 § 2 framgår att föräldrapenning är en förmån som ingår i båda kategorierna. Försäkrad är enligt 4 kap. 3 § första stycket den som uppfyller bl.a. de krav i fråga om bosättning eller arbete som avses i 2 §. För att omfattas av socialförsäkringskyddet ska den försäkrade enligt 3 § andra stycket dessutom uppfylla de andra villkor som gäller för respektive förmån enligt 5–7 kap.
11. Enligt 5 kap. 2 § och 6 kap. 2 § första stycket gäller vid tillämpningen av bestämmelserna i socialförsäkringsbalken som huvudregel dels att en person anses vara bosatt i Sverige om han eller hon har sitt egentliga hemvist här i

landet, dels att med arbete i Sverige avses förvärvsarbete i verksamhet här i landet.

12. I 5 kap. 12 § första stycket anges att till en person som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får bosättningsbaserade förmåner lämnas tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Av 6 kap. 14 § första stycket framgår att motsvarande begränsning gäller i rätten till arbetsbaserade förmåner. Om det finns synnerliga skäl, får bosättningsbaserade förmåner lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats.
13. Av 11 kap. 8 § socialförsäkringsbalken framgår att en förälder har rätt till föräldrapenning endast för vård av barn som är bosatt i Sverige.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

14. Av utredningen i målet framgår att AA under den i målet aktuella perioden var bosatt i Sverige och arbetade här samt hade permanent uppehållstillstånd. Hon hade därmed rätt till föräldrapenning för att vårda sin son förutsatt att även han var att anse som bosatt här i landet.
15. Av 5 kap. 2 § socialförsäkringsbalken framgår att en person anses bosatt i Sverige om han eller hon har sitt egentliga hemvist här i landet. Att sonen uppfyllde hemvistrekvisitet är klart.
16. Underinstanserna anser emellertid att det förhållandet att sonen saknade uppehållstillstånd medför att han trots sitt hemvist i Sverige inte kunde anses bosatt här och stöder sig i det hänseendet på bestämmelsen i 5 kap. 12 § första stycket socialförsäkringsbalken. Frågan är om det finns fog för en sådan uppfattning.

17. Bestämmelsen i 5 kap. 12 § första stycket socialförsäkringsbalken har med i princip oförändrat innehåll överförs från 3 kap. 3 § första stycket socialförsäkringslagen (1999:799). I förarbetena till den paragrafen sägs att endast den som har rätt att vistas i Sverige rimligen bör anses vara bosatt här (prop. 1998/99:119 s. 99). Denna uppfattning kommer dock inte till uttryck i lagtexten. En annan sak är – vilket framgår av lagtexten – att uppehållstillstånd som huvudregel är en förutsättning för att en bosättningsbaserad förmån ska få lämnas.
18. Av det sagda följer att det inte finns något krav på att en person har uppehållstillstånd för att i socialförsäkringsbalkens mening anses bosatt i Sverige. Försäkringskassan saknade därmed stöd för att neka AA föräldrapenning på den grunden att hennes son inte var bosatt här. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Margit Knutsson, Kristina Ståhl, Inga-Lill Askersjö och Mats Anderson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Sara Arya.